

מסורת הש"ס

ארבעה אחין פרק שלישי יבמות

כת.

עין משפט
נר מצוה

(א) [עלול ית. ושי"ג]
 (ב) לקמן מ"א קט. א) ליה
 יע"ק; ד) עלול ית. בכורות
 ט. ית. [שבוטות ג'ג].
 (ג) עלול ג' (ו) [מוספתת
 פ"ה]; ו) [שפת מז. קלה.
 טוכה טו. ז'ק ג'ג. ד.ג]
 (ד) עלול ג' (ט) [עלול ג'ו].
 (ה) [נדפדפי אחי]; ו) [ו]
 שאסורה על האחד נפלה
 נפלו על שני; (ז) [רש"ל];
 (ח) ס"א בחמת; ט) ס"א
 בחמת; (י) ג"א היבמות;
 (יא) [נ"ש סיבוע וע"ע מ"א];
 (יב) פ"א סוף ד"ה אש"ל;
 (יג) [שי"ך עלול ג'שנה כ"ו].

חוללות להסלה. משמע כלומר אין כן תקנה אחרת: ה"ג ולימא
 ליה גזירה דלמא קדים וחליץ לראשונה ברש"א. אי אמרת להו
 חלוזו לשניה ויבמו ראשונה גזירה דלמא קדים חד וחליץ לראשונה
 ואמי לייבומי אידך שניה דכברי מה איכפת זין וזו אלז דיעבד
 שחלץ לשנייה תחלה שריא ליה לאידך
 לייבומי קמייתא דמאן דחזו דחלץ
 לשניה ברש"א וחזו וייבס קמייתא
 חסיק אדעתיה ולא אחי למחלץ
 לקמייתא ולייבומי שניה: ומשני ולא
מסייבמוס קטני. דאי מני חלץ לשניה
 אין כן יבוס: ולימא ליה גזירה שמה
ימוס ואסור לנעול מלות יבמו. וה"פ
 לימא ליה רבי יוחנן תנא דמתני'
 טעמיה לאו משום זיקה קא אסר
 לייבס ז' אחיות דס"ל אין זיקה דאי
 טעמא משום זיקה מכי חליץ לשניה
 ופקע זיקתה שרי לייבומי ראשונה
 כדאמרי אלא אלז טעמא משום שמה
 ימות כדאמר זריש פירקין) דלמא
 אדמייבס חד מיית אידך כו' ומשו"ה
 שקול רבנן דין יבוס מלחיות לגמרי
 ואפילו חלץ לחד מיניהו דלז בטלי
 מו מלות יבמוין כי היכי דלז ירגילו
 יבוס בחיות ואמי לייבומי לתחלה
 קמי תליזה ואדמייבס חד מיית אידך
 אלז לגבי מיתה דלעיל דליירי זה
 ר' יוחנן ליכא למיגזר הכי: ר' אלעזר
היא. זפ' ז"ש [לקמן קט]. ואלז דלמרי
 כרבנן: **מודסיפא.** דמתני' ר"א דקתני
 ר"א אומר ז"ש אומרים יקיימו (כו')
 ז"ה אומרים יולאו: ולימא ליה. דלז
 ידעני ה'י נפול ברש"א דלימא ליה
 חלוץ לשניה: ז"ש. דמשום דלז
 ידעני הוא הא אי הוה ידעני מתייבמת
 ראשונה: היינו דקתני. כלומר הא
 דקתני יולאו אמאי: **שנלמא לראשון**
אמרי ליה. אפיך דודאי בציפורא
 אלא לידך דל"ג ראשונה היא מאן
 שריא ניהלך הלז אחות זקוקה היא
 ומי מחליץ חלץ לאחותה לאפקועי
 זיקה מינה אלז שני לימא "ה' אחר
 שריש ראשון שניה אירע לחלקו
 והוא ז' ראשונה יבמה שהותרה
 ונאסרה וחזרה והותרה דהכי אמר
 זפ' כי"ד [עלול ג'ד]. קדמו וכנסו אין
 מויליין מידם משום דליכא אלז ספק
 פגע בחיות זקוקה והא נמי לשני
 ספק הוא: היינו דקאמר ליה אחיות

הגרות הב"ח

(א) גבי ר' אליעזר הא
 נפול וכן נפל העמוד:
 (ב) שם שנלמא דראשון
 אמריקן ליה מאן שריא לך
 אלז שני אמר:

תוספות ישנים

דנפלה הך דלמיה
 ממונו ברש"א. פ"ה
 דלז דוקא נפול חמותו
 ה"ה ערוה אחרת. אי
 פי"ר ריבין דנקט
 ממונו משום דממונו
 הוא ערוה ראשונה
 לגבי כלל דבי מיית
 דמאסורה ליה ממונא
 ליה כדקאמר לקמן (כח):
 רב [יהודה]
 ממונו ואילין:

תוס' חר מקבאי

הדר אקשינן לר"י מהא
 דתנן היתה אחת מן
 אסורה עליו אסור ערוה
 אסור בה ובמותר באחותה
 והשני [אסור] בשתייהן
 ק"ד נפול חמות ברישא
 ואמאי ליקום חתן ולייבם
 הך דאינה חמות ותהוי
 חמות לייבם אידך כיבמה
 שהותרה ונאסרה וחזרה
 והותרה תחזור להחיות
 הראשון אמר רב פפא כגון
 שפני הך דאינה חמות
 תחילה כן היא הצעת
 הגמרא. וה"ר אלפס תרבי
 משנשנו בפשוטה. ר"י
 דק"ל בכותיה אמר זו
 אינה משה וסיפא נמי
 דקא' השני אסור ברישא
 וקיימה רב פפא אליבא
 אויבמה רב נפול הך דאינה
 חמות תחילה והוא יול לא
 כתב דברי רב פפא והוא
 דבר תימה נשוב ונאמר
 כי דברי הרב ברורים
 ונכונים וכולה מתני' הלא
 היא והא ותננין הלא
 מתייבמת משום גזרה
 דלמא קדים וחליץ ברישא
 הראשונה כדאמר בהאי
 פירקא גבי (חוקת) (ו)
 יבמון דגורין מיבס והדר
 חליץ דלמא חליץ והדר
 מיבס הכא נמי לא אשד.
 ואע"ב בדפרק כיצד אמר.
 קדשי א' משתי אחיות
 יאנו ידע איהו חתן
 קדשי דוקא חליץ והדר
 יבמוי אבל יבומי והדר
 מחליץ לא ולא גורין
 דלמא עביד הא אטו הא
 שאני התם דספק הוא
 דהא אם קדמו וכנסו
 אין מוציאין אותה היה
 אבל הכא דודאי אחות
 זקוקתה הוא גורין הא
 אטו הא ואע"ב דלריי'
 שוני ולא מתייבמות קתני
 למימר דליכא דין יבוס
 כלל. מיהו ר"י מודה
 אפילו נפלה חמות ברישא
 וברין הוא דליקום חתן ולייבם הא

דאלו יבמות ליכא שום חששא והא לא חיישינן שאם נמיר כן לייבס
 הראשונה כשכבר חלץ לשניה אחי בעלמא למיעבד איכפא שאינה
 חששא גדולה כ"כ שלא יטעו להמיר השניה שלא הותרה מתחלה
 כשזיל שמתיר הראשונה שהותרה אלז צאו לימלך צפנינו מתחלה יש
 לגזור כיון שהיו ה' הלכות עמנו יכול
 לנא לירי קלקול ומשני ולא מתייבמות
 קתני דליכא דין יבוס כלל אפי' קדס
 וחלץ כבר לשניה ופריך ולימא ליה
 שמה ימות וכו' ועמיד המשנה כמ"ד
 אין זיקה דלדידה ודאי אפילו קדס
 וחלץ לשניה דליכא למיחש טפי צאלו
 יבמות מ"מ אסור לייבס ראשונה
 שאם נמיר כן לייבס אחר תליזה
 יצוא בעלמא לייבס ברש"א דלז מסקי
 אדעתיהו טעמא דלמא אדמייבס
 חד מיית אידך שאין זה טעם ידוע
 ועוד אר"י דיש לפרש צענין אחר
 ולימא ליה דלמא קדים וחליץ לראשונה
 ברש"א ואפי' חלץ כבר מעצמו לשניה
 אסרינן ראשונה לייבס דלמא אחי
 למישרי בעלמא שניה נמי כשקדס
 וחלץ לראשונה אלז במיתת שניה
 לא שייך למיגזר כי האי גוונא ומשני
 ולא מתייבמות קתני דליכא דין יבוס
 שני צפנינו ממה שניה ופריך ולימא
 ליה גזירה שמה ימות ולהכי אסרה
 מתני' אפילו ממה שניה דאי שריא
 לייבס צפני יבמים אחר מיתת שניה
 יצא להמיר צלל מיתה אלז ר' יוחנן
 לא איירי אלז ציבס אחד דציבס
 אחד לא אחי להמיר צלל מיתה דלז
 כן היה מבטל מיד מלות יבמוין אלז
 צפני יבמוין ימות מבטל מיד אלז
 דגזירה שמה ימות אידך יצוא לטעות
 ולייבס וחזר בו ר"י מפירושו זה דציבס
 א' נמי קתני צמתני ולא מתייבמות
 דמשמע דליכא דין יבוס כלל ואפי'
 ממה שניה דקתני לקמן ג' אחין ז'
 מהן נשואין ז' אחיות וממו הנשואין
 את האחיות ורי' אלו חוללות ולא
 מתייבמות: **וי"ב איה ר"א**
היא. היינו ר' אלעזר דהולין [לקמן דף
 מה. ועס] דתני גבי שומרת יבס
 שקידש אחיו את אחותה מתה יבמתו
 מותר באשתו ממה אשתו אותה יבמה
 חוללת ולא מתייבמת ובקונטרס פי'
 דהיינו ר"א צפרק ז"ש [לקמן דף קט.
 ועס] דתנן המגרש את אשתו והחזירה
 מותרת לייבס ור' אלעזר אומר: **ז"א** סתם לין בר' יוסי הגלילי.
 לר' יוחנן הוא דמסקינן הכי אלז רב חסדא מוקי מתייבמין לשבועת
 העדות [שבוטות ג'ג]. ועס] דכפרו שניהם צבת אחת כר' יוסי הגלילי ור'
 יוחנן מסקי התם אפי' תימא רבנן והיינו לטעמיה דהכא ובפ"ק דעירובין
 (דף ה: ד"ה ועס) פירשתי דקיימא לן דבידי אדם אפשר לנמס'
 ובידי שמים נמי משמע לרצח דלית ליה פרק צתרא דבכורות (דף
 ס: ועס) דאפשר לנמס' גבי ילאו שנים צעשירי וצפרק בהמה המקשה
 (חולין ע: ועס) גבי צעיל אס הלכו צאצרים אחר הרוב דמוקי ליה
 שילא חזיו צרוב אבר ואי אמרת דא"ל לנמס' מאי קמיבעיאל ליה
 דמנה נפשך צעין קבורה דשמה ילא רובו ואין להאריך כי עס
 הארכמי: **הך דאין חמותו ברישא.** וא"ת מ"מ תקשה לרבי דשרי
 אפילו שניה וי"ל דרבי אית ליה אין זיקה ולא מיתמר אלז משום
 ציטול מלות יבמוין וגורין דלמא מייבס אידך ברש"א: **ה"ב רבי אריעזר**
אומר ב"ש אומרים יקיימו. וא"ת וכי טעמא דז"ש אלא לאשמועינן
 דהכי פריך צפרק רבי אלעזר דמילה (שנת דף קלה). וי"ל דליקנטרין
 כחא לאפקוי מצבייתא דאבא שאלו דאמר קל היה להם לז"ב דצבר זה:
 אלז

מוסף רש"י

כיון שעמדה עליו
 שבעה ימים באיסור.
 שפירק בית שמי' (לקמן)
 (קט). המגרש את האשה
 והחזירה מותרת לייבס
 רבי אלעזר אומר, הואיל
 ועמדה עליו שעה אחת
 בציפור גרומת אס (לקמן)
 (עא). דאמר אפשר
 לצמצום. צבירות (ל"ה)
 רמז שלז כברה ויליה
 שני ויבוס וילאו חתן
 לחשים כחמה, ר' יוסי
 אומר שניהם לכהן וכתמים
 ואומרים אחד לו ואחד
 לכהן דאי אפשר לנמס'
 ולנמס' שניהם כחמה, אלז
 אחד יולא ראשון ופוקר
 אסרה והשני חולין,
 ומשום דלז ידע ה'
 מיניהו, הו' מרווייהו
 ספק צבירות אחד לכהן
 והשני ידע עד שיפסקא
 ויאלל ממונו לנעול הבית
 (יט"ל י' וכע"ז שבוטות
 היתה אחת מן
 אסורה על האחד
 איסור ערוה. כגון ממונו
 ואס ממונו, אסור בה
 ומותר באחותה. דלז
 אחות זקוקה היא, דערוה
 אלז קמייהו צפנינו
 (יט"ל כ"ו). אחרתה. על
 ערוה ששדאי יבמתה.
 כגון שנפלו שתי אחיות
 משני אחין, האחת אסורה
 לאחת ערוה, כגון שהיא
 כלתו או חמותו, או
 חולצת או מתייבמת.
 לאחת הערוה, דלז פגע
 בחמות זקוקתו משום
 דערוה לזו זקוקתו היא
 (יט"ל כ' וכע"ז לעיל כו).

תוס' חר מקבאי

מייבס הך דאינו חתן
 ורב פפא לא שני
 ליה הכי דמשמע ליה
 מוקתין אסור בשתייהן (ג)
 אסור שנה ומשום הכי
 אוקומה כגון שפנל הך
 דאינה חמות ברישא. מיהו
 מ"מ אפלו נפל חמות
 ברישא אסור בשתייהן
 או משום גזרה דלמא
 נפל הך דאינה חמות
 ברישא או משום דגורין
 דלמא קדים ומייבס הך
 חתן ברישא. וזו אורה
 סברת הרב שכתב משנתנו
 כפשוטה דראתו (ד) עלה
 לרב פפא דאמר ג' כגון
 דנפל דאינה חמות ברישא.
 דתינח לר"י אלא לרב
 מתי' היכי מותרצא. איכא
 מתי' דלא קשיא מתני'
 לרב אלא וישא דקתני ולא
 מתייבמת ולא סיפא דקתני
 השני אסור בשתייהן דרב
 לא קאמר אלא במתה.
 אבל לר"י דאמר אסור
 בשניה לא שני ליה כן
 מתה ללא מתה. ואפי'
 מותר בראשונה מפני
 שהותרה בשעת נפילה
 ומשום הכי אקשינן ליה
 ומתי'. ולרידי מסברא
 דלא קשיא ממתני' דרב
 לטעמיה דאמר אין זיקה
 כדקאמר לעיל ורב לית
 הכא זיקה דרבנן הוא
 דאדרייתא מדקאמר כל

מוסף רש"י

ליה האי סברא וכו' ומשני ה"מ היכא דקאי באפה אסור אחות אשה אבל
 וס"ל לרב דמתניתין ס"ל יש זיקה וה"ל כמ"ד דקאי באפה אסור אחות אשה
 ליה האי סברא וכו' ומשני ה"מ היכא דקאי באפה אסור אחות אשה אבל
 וס"ל לרב דמתניתין ס"ל יש זיקה וה"ל כמ"ד דקאי באפה אסור אחות אשה

מוסף רש"י

ליה האי סברא וכו' ומשני ה"מ היכא דקאי באפה אסור אחות אשה אבל
 וס"ל לרב דמתניתין ס"ל יש זיקה וה"ל כמ"ד דקאי באפה אסור אחות אשה
 ליה האי סברא וכו' ומשני ה"מ היכא דקאי באפה אסור אחות אשה אבל
 וס"ל לרב דמתניתין ס"ל יש זיקה וה"ל כמ"ד דקאי באפה אסור אחות אשה

(א) אולי ז"ל ומה דקשה עליה פיר דכד דלמר כגון דנפלה וכו'. (ב) ז"ל מדקמיין אסור בשתייהן משמע דהוא אסור שווה ומשו"ה וכו'. (ג) ז"ל מדקמיין אסור בשתייהן משמע דהוא אסור שווה ומשו"ה וכו'.